

Handläggare
Björn Axén
Telefon: 08-50800953

Till
Förskolenämnden
2025-01-21

Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2024/1362

Förvaltningens förslag till beslut

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat Betänkandet – Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81) till förskolenämnden för yttrande den 4 februari 2025.

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag om hur antagningskraven till lärar- och förskollärarytbildningen kan höjas, hur ämneslärarytbildningen kan stärkas samt hur utbildningsinnehållet kan reformeras med ökat fokus på ämneskunskap, kognitionsvetenskap och praktisk metodik.

Förskoleförvaltningen är i huvudsak positiv till höjda antagningskrav, men menar att betygskravet i Svenska 3 eller Svenska som andraspråk (SvA) 3 i stället för D ska motsvara som för övriga lärarutbildningar betyg C. Förvaltningen anser även att utredningen inte tillräckligt belyser hur organiseringen av den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) påverkas av ett minskat studentunderlag. Vidare är förvaltningen positiv till ett ökat antal högskolepoäng inom det förskolepedagogiska området, men menar att dessa poäng inte bör gå till att stärka studenternas egna kunskaper i svenska. Slutligen menar förskoleförvaltningen att examensmålen för förskollärarytbildningen ska avspegla det uppdrag som förskolan har.

Bakgrund/ Ärendet

Kommunstyrelsen har skickat Betänkandet – Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81) till förskolenämnden för yttrande den 4 februari 2025.

Regeringen beslutade den 6 juli 2023 att uppdra åt en särskild utredare att föreslå åtgärder för att utveckla lärar- och förskollärarytbildningarna i syfte att höja utbildningarnas kvalitet och yrkenas status och attraktivitet.

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag om

- hur antagningskraven till lärar- och förskollärarytbildningarna kan höjas
- hur ämneslärarytbildningen kan stärkas, exempelvis genom ökade samarbeten, och hur vissa ämnen kan koncentreras till färre lärosäten i syfte att höja kvaliteten
- hur utbildningsinnehållet kan reformeras med ökat fokus på ämneskunskap, kognitionsvetenskap och praktisk metodik.

Förskoleförvaltningen tittar särskilt på utredningens förslag om

- antagningskrav till lärar- och förskollärarytbildningen
- bedömningen av övningsskolor och förskolor
- utveckling av innehållet i förskollärarytbildningen.

Förskoleförvaltningen avgränsar yttrandet till frågor som berör förskollärare och förskolans verksamhet.

Utredningens förslag rörande antagningskrav till lärar- och förskollärarytbildningen

Utredningen föreslår att det för tillträde till förskollärarytbildningen, utöver nuvarande krav för särskild behörighet, också ska ställas krav på lägst betyg D i Svenska 3 eller SvA 3. För tillträde till grundlärarytbildning med inriktning mot F–3 och 4–6 samt till ämneslärarytbildning föreslås betyg C, det vill säga en högre nivå av svenskkunskaper. Motiveringen till ett lägre krav för att antas till förskollärarytbildningen är att antalet behörigt sökande, antagna och nybörjare i förskollärarytbildningen skulle minska mycket kraftigt vid en höjning till krav på betyg C. Utredningen menar att det finns en risk att studentunderlaget minskar med 60 procent, vilket skulle innebära att vissa lärosäten inte längre skulle kunna erbjuda förskollärarytbildning. Färre antal antagna kommer innebära ett minskat antal nybörjare och så småningom examinerade. Genom att studenterna har bättre förkunskaper i svenska är det dock tänkbart att fler studenter slutför utbildningen.

Alternativa vägar till lärarexamen

Utredningen bedömer att alternativa vägar till lärarexamen i framtiden kommer bli viktigare och föreslår därför särskilda satsningar och att försöksverksamheter förlängs eller permanentas, som till exempel vidareutbildning av obehöriga lärare (VAL). Dessa utbildningar menar utredningen är så viktiga att det på sikt bör övergå till den ordinarie verksamheten.

Utredningens bedömning rörande övningsskolor och förskolor

Utredningen bedömer att övningsskolor och övningsförskolor har stor betydelse för lärar- och förskollärarytbildningarna, och därför bör antalet övningsskolor och övningsförskolor fortsätta att öka. I utredningen framgår att lärarutbildningarna är beroende av att kommunala skolhuvudmän tillhandahåller VFU-platser. Utredningen bedömer dock att behovet av platser kommer att minska när antalet studenter på lärarutbildningen sjunker.

Utredningens förslag rörande utveckling av innehållet i förskollärarytbildningen

Utredningen föreslår en ökning av det förskolepedagogiska området i förskollärarytbildningen med 15 högskolepoäng. Förskollärarytstudenter ska få mer undervisning om grundläggande läsinlärning, matematikutveckling, språkutvecklande arbetsätt och ledarskap. Utredningen föreslår även att delar av det ökade poängutrymmet används för att stödja studenternas egen kunskapsutveckling och kommunikativa förmåga i svenska.

Utredningen beskriver bland annat att en skillnad mellan förskola och skola är att uppdraget i läroplanen för skolan skriver fram vilka kunskaper eleven ska uppnå, medan förskolans läroplan anger mål för verksamheten. Förskolläraren har även ansvar för det pedagogiska innehållet i undervisningen och att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande. Utredningen menar att det är först på senare år som förskolan har fått ett tydligt pedagogiskt uppdrag och att uppdraget därmed har utvidgats till att utöver omsorg även omfatta undervisning. Vidare beskriver utredningen att förskolan ska lägga en grund för att barnen ska ha en fortsatt lust att lära när de börjar skolan. Här beskriver även utredningen den heterogenitet som finns inom förskolan där barnen kan komma från olika språkliga- och socioekonomiska bakgrunder. Utredaren lyfter fram att ett systematiskt genomförande av aktiviteter som stärker grunden för den tidiga läs- och skrivinlärningen kan bidra till att stärka förutsättningarna för barnen att delta i undervisningen när de börjar i grundskolan. En del av de 15 hp som utredningen föreslår att det förskolepedagogiska området ska utökas med ska möjliggöra ökat fokus på grundläggande

läsinlärning. Utifrån detta föreslår utredningen att för att erhålla förskollärarexamen ska studenterna:

- visa fördjupad kunskap om barns kommunikation och språkutveckling samt kunskap om grundläggande läs- och skrivinlärning inklusive fonologisk medvetenhet hos barn
- visa förmåga att strukturerat utvärdera, bedöma och utveckla barns olika dimensioner och nivåer av fonologisk medvetenhet.

Utredningen beskriver att det är viktigt att kunna bedöma hur långt enskilda barn har kommit i sin fonologiska utveckling, och att baserat på sådana bedömningar planera och genomföra insatser för dem som har behov av särskilt stöd. Utredningen menar därför att förskollärarytbildningen behöver ge studenterna kunskap om och förmåga till

- strukturerad träning för att förbättra barns fonologiska medvetenhet
- strukturerad vokabulärträning, medvetenhet om första- och andraspråkstälars olika behov
- utvärdering och test av olika dimensioner och nivåer av fonologisk medvetenhet som grund för riktade strukturerade insatser.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Förskoleförvaltningens avdelning för stadsövergripande utveckling.

Ärendet behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 13 januari. Funktionshindersrådet har möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 15 januari.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förskoleförvaltningen lämnar synpunkter på de delar av utredningen som berör förskolan och förskollärarytbildningen.

I huvudsak ser förskoleförvaltningen positivt till utredningens förslag om stärkta antagningskrav och alternativa vägar till förskollärarexamen. Förvaltningen ställer sig även i huvudsak positiv till det utvecklade innehållet i förskollärarytbildningen. Det finns dock några områden som förvaltningen vill kommentera.

Förskoleförvaltningen tittar särskilt på utredningens förslag om

- antagningskrav till lärar- och förskollärarytbildningen

- bedömningen av övningsskolor och förskolor
- utveckling av innehållet i förskolläraryrket.

Utredningens förslag rörande antagningskrav till förskolläraryrket

Förskoleförvaltningen instämmer i att de studenter som antas till förskolläraryrket bör ha nödvändiga förkunskaper och motivation för att både studera och arbeta som förskollärare. Förvaltningen anser att antagningskraven för utbildningen behöver skärpas.

Förskoleförvaltningen menar dock att förskollärare behöver ha lika goda förkunskaper i svenska som grundskolelärare. Ett av förskolans viktigaste uppdrag är att stimulera barns språkutveckling. Det språkutvecklande arbetet är viktigt både för barnets liv här och nu, men också för deras framtida möjligheter. Förskollärare ansvarar för att främja barns språkutveckling, vilket är avgörande för deras identitetsutveckling, relationsförmåga och kunskapsutveckling. För att kunna genomföra detta uppdrag krävs en hög nivå av svenska.

De betygskriterier som en gymnasieelev ska uppnå för betyg C i Svenska 3 är relevanta för förskollärarens yrkesutövning. Dessa kriterier inkluderar förmågan att förmedla egna tankar och åsikter samt genomföra muntliga framställningar inför grupp med viss säkerhet. Språk, stil och disposition ska vara väl anpassat till syfte och mottagare. Förvaltningen anser att dessa krav är centrala för förskollärares möjlighet att genomföra sitt pedagogiska arbete med god kvalitet. Att ställa lägre krav på antagning till förskolläraryrket, jämfört med grund- och ämneslärare, är olyckligt, eftersom medarbetarnas kompetens är en nyckelfaktor för förskolans kvalitet. Lägre krav riskerar även att ge ett negativt signalvärde, det vill säga att förskolläraryrket får en lägre status än övriga läraryrken. Förvaltningen ställer sig dock förstående till de utmaningar som ett krav på betyg C skulle medföra för lärosätenas möjligheter att erbjuda förskolläraryrket, eftersom färre sökanden skulle vara behöriga.

Samtidigt menar förvaltningen att det inte är en adekvat åtgärd att använda delar av det utökade poängutrymmet i det förskolepedagogiska området för att stärka studenternas svenska. Förskollärare har ett brett och komplext uppdrag, och förvaltningen menar att denna tid i stället skulle kunna läggas på att förbättra förskollärarnas undervisningsskicklighet – vilket skulle kunna vara mycket viktigt för förskolans kvalitet. Dessutom är språknivån bland studenterna varierande, vilket kan innebära att vissa inte behöver det språkstöd som utredningen föreslår.

Förskoleförvaltningen menar att staten i stället för att sänka språkkravet bör arbeta för att stärka attraktionskraften till förskollärarytbildningen. Detta är särskilt angeläget med tanke på risken att utbildningar kan behöva stängas vid minskat studentunderlag. Reformerna som kan övervägas för att höja utbildningens status och öka attraktiviteten skulle till exempel kunna vara avskrivning av studielån eller satsningar för att förbättra de strukturella förutsättningarna för förskollärarna.

Konsekvenser för kompetensförsörjningen

Förskoleförvaltningen ser att skärpta antagningskrav till förskollärarytbildningen kommer att påverka kompetensförsörjningen för staden. Förvaltningen instämmer i utredningens förslag att avskaffa målet för antalet examinerade studenter för lärarutbildningen till förmån för det uppdrag som Universitetskanslersämbetet (UKÄ) föreslås få. Utredningens förslag är att UKÄ bland annat ska följa upp antalet som är behöriga att söka, antalet antagna och nybörjare samt genomströmningen på utbildningen. Här menar dock förvaltningen att det är viktigt att beakta vad som kan anses vara tillräcklig genomströmning och vilka insatser som kan behövas om påverkan på kompetensförsörjningen blir allt för stor.

Konsekvenser för övningsförskolorna

Förskoleförvaltningen instämmer i den beskrivning av övningsförskolor som utredningen ger och menar att väl fungerade övningsförskolor kan ha positiva effekter för både förskolan och förskollärarytbildningarna. Förvaltningen menar dock att konsekvenserna av ett minskat antal förskollärarytbildningar för organisationen av övningsförskolor inte är tillräckligt belysta. Ett minskat studentunderlag skulle leda till ett minskat behov av VFU-platser, vilket förskoleförvaltningen menar innebär att organisationen för övningsförskolorna behöver ses över.

Förskoleförvaltningen anser att konsekvenserna av ett minskat studentantal bör undersökas ytterligare, med ett särskilt fokus på möjligheterna att uppfylla kraven för Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) enligt 4 § - 12 § i *Förordning (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare*.

Utredningens förslag rörande utveckling av innehållet i förskollärarytbildningen

Förskoleförvaltningen instämmer i att förskollärarytbildningen ska erbjuda studenterna de kunskaper och kompetenser som krävs för att genomföra undervisning av god kvalitet. Förvaltningen stödjer förslaget om en utökning av det förskolpedagogiska området med 15 högskolepoäng och att förskollärarytbildningarna ska få mer

undervisning om grundläggande läsinlärning, matematikutveckling, språkutvecklande arbetssätt och ledarskap.

Vidare instämmer förvaltningen i att det är viktigt att förskollärarna själva har goda kunskaper både i svenska och i språkutvecklande arbetssätt. Förvaltningen vill dock betona vikten av betyget C i antagningskraven, se vidare resonemang under rubriken *”Utredningens förslag rörande antagningskrav till förskolläraryrket”* ovan. I övrigt instämmer förvaltningen i att förskollärexamen bör ge studenterna fördjupad kunskap om barns kommunikation och språkutveckling samt kunskap om grundläggande läs- och skrivinlärning inklusive fonologisk medvetenhet hos barn.

Förvaltningen vill dock betona att läs- och skrivinlärning inte är en del av förskolans uppdrag. Förskolan ska däremot stimulera barns språkutveckling i svenska och ge dem förutsättningar att utveckla intresse för berättelser, texter och skriftspråk. Vidare ska förskolan skapa möjligheter för varje barn att utveckla sin förmåga att leka med ord och uttrycka sig samt sin förståelse för symboler och hur de används för att uttrycka budskap. Förskoleförvaltningen vill understryka att det är en skillnad i att stimulera barns språkutveckling genom att ta tillvara barns nyfikenhet och intresse för kommunikation och att genomföra strukturerad skriv- och läsinlärning som utredningen beskriver.

Förskollärare har idag ansvar för att kontinuerligt och systematiskt följa, dokumentera och analysera barns utveckling och lärande för att säkerställa att förskolan möter läroplanens mål. Förskolan har inte i uppdrag att bedöma barnets utveckling utifrån olika nivåer. Däremot anger uppdraget i läroplanen att arbetslaget, där förskollärare ingår, ska följa barnets förändrade kunnande.

Förskoleförvaltningen anser att examensmålen för förskolläraryrket bör avspegla läroplansuppdraget. Utredningens förslag om att utvärdera, bedöma och utveckla barns fonologiska medvetenhet är mer långtgående än vad läroplanen förskriver och innebär en bedömning av barnets kunskaper. Förvaltningen vill betona att detta kan ge nyexaminerade förskollärare en felaktig bild av förskolans uppdrag, givet att förskolans läroplan fortsatt kommer ange för mål för verksamheten och inte för barnen. Förskoleförvaltningen vill avslutningsvis betona att en sådan reformering av uppdraget skulle ha stor påverkan på utbildningen och undervisningen i förskolan och innebära stor förändring för svensk förskola.

Gunilla Davidsson
Förvaltningsdirektör
Förskoleförvaltningen

Katarina Odén-Ryhede
Avdelningschef
Förskoleförvaltningen

Bilagor

1. Remiss av Betänkandet – Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, Förvaltningsdirektör	2025-01-07
Katarina Odén-Ryhede, Avdelningschef	2025-01-07